

SAVILAMMENSUO + HETESUO, li (Kuivaniemi)

YKJ 7275 N, 3458 E, ~94 m mpy

[ajh 17-18.9.2009]

Soiden sijainti ja tila

Iin Oijärven kylän vierekkäisistä soista Hetesuo laskee vetensä Sulaojan kautta Vitmaojaan ja edelleen Siuruajoen kautta Iijokeen, Savilammensuo laskee vain vähäisesti Sulaojaan ja enimmäkseen läntiseen Saviojaan ja edelleen Kuivajokeen. Savilammensuo on siis vedenjakajalla. Suot ovat pieneltä osin yhteenkasvaneita, mutta ojitus on erottanut ne omiksi hydrologisiksi yksiköikseen. Soiden hydrologiaa säätelee osittain niiden eteläpuolinen harju, johon liittyvä laaja lajittuneen mineraalimaan kenttä (Hepokangas) on molempien soiden, erityisesti Hetesuon, yläpuolella.

Molempia soita on reunoiltaan ojitettu. Savilammensuon ojitamattomalla alalla (noin 110 ha) on luonnollinen mineraalimaayhteys vain itäosassaan Hepokankaaseen ja sen jatkesaarekkeeseen sekä pohjoisessa yhteen metsäsaarekkeeseen. Savilammen yhtyy neljä ojaa, joiden vaikutusta lampeen ei havaitse. Hetesuon ojitamattoman alueen (noin 150 ha) reuna yhtyy etelälounaisella puoliskollaan luonnontilaisesti Hepokankaaseen.

Ojituksen lisäksi ihmistoiminnan jälkiä ei soilla huomaa. Savilammen koillispuolen metsäsaarekkeen erätukikohta ja sinne kulku on hoidettu huomaamattomasti. Mönkijän jälkiä tosin on hivenen lammen lounaispuolella. Paljolti suovedenvirtauksien suunnista johtuen molemmat suot ovat ojitamattomilta aloiltaan pysyneet luonnontilaisen kaltaisina, Hetesuo käytännössä melkein luonnontilaisena.

Suoyhdistymien ja kasvillisuuden luonne

Savilammensuo on Savilammen jakamana käytännössä kaksiosainen, yhdistelmätyyppinä sekakompleksi. **Länsipuolen** ytimen muodostaa ovaali konsentrisen keidasosa. Yleistäen se koostuu keskustasanteen kuljokeidasrämeistä ja hyvin muodostuneen reunaluisuuden isovarpurämeistä. Kustantanteen pohjoisreunan märkäpinnoilla on kuitenkin jäljellä tupasluikkaa minerotrofian relikteinä. Tällä osalla ei myöskään ole selkeää reunaluisuutta vaan minerotrofiset nevat rajautuvat morfologialtaan keidasmaiseen, mutta kasvistollisesti vielä minerotrofian rajoilla olevaan osaan.

Muut alat Savilammensuon länsiosasta ovat suotyypeiltään vaihtelevia lukuisista mesotrofisista sarakorvista karuihin ruopparimpinevoihin ja äärikaruihin lyhytkorsinevoihin.

Savilampea reunustavat koivuiset mesotrofiset sarakorvet, karut ja mesotrofiset saranevat, luhtaneva ja äärikaru lyhytkorsinevakuviokin. Luhtanevalla ja muuallakin vesirajan luhtanevasaumassa esiintyy lukuisia luhtaisuuden ilmentäjiä, mm. halava, myrkkyykeiso, terttualpi ja leveälehtiosmankäämi. Pohjakerroksessa lettorahkasammal on luhtaisilla aloilla tavallinen.

Savilammensuon itäosassa on mätäspintainen äärikaru alue, jonka reunalle on kehittynyt jo lyhytkorsikeidasrämettä. Alempana lännessä rahkajänteiden väliset märkäpinnot ovat kuitenkin vielä heikosti minerotrofisia. Tämä alue muodostaa kuitenkin eräänlaisen esikeitaan. Toiset keitaan initiaalit ovat itäisen alueen koilliskulmassa ja pohjoislaidalla.

Itäisen alueen peruspinnat vaihtelevat karuista rimpinevoista karuihin saranevoihin joidenkin alojen ja juottien ollessa mesotrofisia. Itäalueen eteläosassa on rimpinevarämeitä ja ruopparimpinevoja, joista ojustoa lähinnä ovat kuivakoita, korkeajänteisiä (kanervarahkarämettä) ja ruoppapohjaisia, osin paakkurahkasammalpeitteisiä. Paikoin esiintyy lievää ja karua tihkuisuutta, joka ilmenee kalvaskuirisammalpeitteinä.

Savilammensuolla ei esiinny uhanalaisia kasvilajeja eikä luontotyyppisiä.

Hetesuo on luonteeltaan Savilammensuosta täysin poikkeava, yhdistelmätyyppinä aapasuo – jos toki pienten keidasosien esiintyminen reunaosien lisäksi osin myös suon keskiosilla osilla lähentää sitä sekakompleksiin päin. Yleinen luonteenpiirre Hetesuolle on lukuisten lähteiden, piilo- tai vajopurojen esiintyminen.

Hetesuo rajautuu yläpuolen hiekkaiseen Hepokankaaseen kapean isovarpuisen kangasrämeen kautta. Minerogeenisiä vesiä Hepokankaasta tulee joko ravinteisia juotteja myöten tai tulevat esiin lähteinä tai vajopuroina. Pohjavesipurkaumakohtien välien vedenvirtauspaitsiot ovat kehittyneet pieniksi keidasrämeiksi. Pohjavesiä purkautuu myös suon keskiosalla, vajopurojen näkyessä suomalaisemmassa pitkänomaisina metsäsaarekkeina, jotka koostuvat enimmäkseen isovarpurämeistä, osin muurainkorvista. Lähteet, jotka joskus ovat pieniä kumpuhetteitä, ovat melko karuja, tavallisimmin meso-eutrofisia, toisinaan mesotrofisia. Lähteiden

alapuoliselle osalle kehittyä joissakin tapauksissa melko pienialainen lähdesuo, tavallisimmin kultasirppisammalen muodostama ”lähdelettoneva” (BrLN).

Hetesuon pienialaisten sivu- ja alareunan rahkoittuneiden alojen ja keskempänä sijaitsevien pienten keidasrämeiden ja minerotrofian rajamailla olevien lyhytkorsinevojen väleihin jää eräänlaiseksi suon peruspinnaksi rimpipintaisia nevoja. Ne ovat joko rahkasammaleisia tai ruoppaisia ravinteisuusasteen vaihdellessa karun ja keskiravinteisen välillä.

Merkittävän vaateliasta kasvilajistoa ei Hetesuolla ole. Vaateliaammasta kasvistoaineksesta mainittakoon järviruoko (reliktinä), hete- ja letto- ja keräpäärahkasammal, kultasirppisammal, kiiltolehväsammal ja lettolehväsammal.

Hetesuolla ei havaittu uhanalaisia kasvilajeja, luontotyypeistä lettonevat luokittevat valtakunnallisesti vaarantuneiksi.

Suolinnuston yleispiirteet

Linnustoselvityksiä ei tiedetä tehdyn Savilammensuolla eikä Hetesuolla. Soilla tehdyt syyskuiset tarkastuskäynnit antavat vain haalean käsityksen lintumaailmasta: Savilammensuolla joutsenpari ja joutsenen sulkia, kurjen sulkia, riekkoja; Hetesuolla joutsenen ja hanhen sulkia. Molempien soiden linnusto jää siten tuntemattomaksi.

Savilammensuon ja Hetesuon merkitys soidensuojelun alueellisessa tarkastelussa

Savilammensuo on suoyhdistymänä mielenkiintoinen. Sillä on jo yksi selkeä konsentrisen keidasosa ja toinen vastaava kehityksensä dynaamisessa alkuvaiheessa. Rakenteeltaan ja ulkonäöltään monipuolisena sekä lammen elävöittämänä suo on maisemallisesti vaikuttava.

Hetesuo on hyvin mielenkiintoinen suoyhdistymä lähinnä lähteisyyden aiheuttaman hydrologisen monipuolisuuden ansiosta. Maisemallinen edustavuus syntyy pienistä elävöittävästä metsiköistä ja vaikuttavasta avoimuudesta.